УДК 347.9

Р. Ханик-Посполітак, канд. юрид. наук, доц.
Національний університет "Києво-Могилянська академія", Київ, Україна,
В. Посполітак, канд. юрид. наук, доц.
ВПНЗ "Міжнародний інститут менеджменту (МІМ-Київ)", Київ, Україна

"ДОСУДОВЕ", "АЛЬТЕРНАТИВНЕ", "ПОЗАСУДОВЕ" ВРЕГУВАННЯ / ВИРІШЕННЯ ПРИВАТНОПРАВОВИХ СПОРІВ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ

Стаття присвячена вирішенню питання співвідношення понять "досудове", "альтернативне" та "позасудове" врегулювання/вирішення приватноправових спорів, оскільки змінами до Конституції України 2016 р. в частині правосуддя закріплено обов'язкове "досудове" врегулювання спорів, у випадках, передбачених законом. Указується, що часто в юридичній літературі, законодавстві та на практиці не проводиться чіткого розмежування даних понять, хоче це має значення при визначенні процедури та наслідків, що можуть настати в результаті їх застосування. На підставі вивчення вітчизняної та зарубіжної літератури й законодавства зроблено висновок, що за своєю сутністю поняття "альтернативне" та "позасудове" вирішення спорів є тотожними. Однак поняття "досудове" врегулювання спорів та "альтернативне" ("позасудове") вирішення приватноправових спорів ототожнювати не можна.

Ключові слова: "досудове" врегулювання спору; "альтернативне" вирішення спору; "позасудове" вирішення спору.

Вступ. У 2016 р. в України була проведена чергова реформа в частині правосуддя. Відповідні статті Конституції України, а також Закону України "Про судоустрій та статус суддів" зазнали істотних змін. Зокрема, уперше на рівні Конституції України в ч. 3 ст. 124 закріплено положення, що "законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору". [1] У всіх попередніх редакціях такого положення не було.

Однак досудове врегулювання приватноправових спорів не є чимось абсолютно новим в юридичній практиці України. В історичній ретроспективі як обов'язкове досудове врегулювання спору трактувалися положення ст. 5–11 Розділу II "Досудове врегулювання господарських спорів" Господарського процесуального кодексу України, поки у 2002 р. Конституційним Судом України не було прийнято рішення, у резолютивній частині якого прямо вказувалося, що навіть у законі не може бути обмежено право особи звертатися до суду за вирішенням спору [2]. Слід зауважити, що вказана норма розвантажувала суди від частини справ, які вирішувалися сторонами спору в претензійному порядку.

Виклад основного матеріалу. Безумовно, суди постійно перевантажені справами, тому створення дієвої та ефективної системи, яка б сприяла або спонукала сторони мирно вирішити спір без звернення до суду, на сьогодні в Україні є вкрай необхідною. Якраз нова редакція статті 124 Конституції України викликана великою кількістю справ у судах та потребою зменшити фінансові затрати на вирішення спорів, які сторони можуть залагодити самостійно. Однак, на нашу думку, у даному випадку лише досудового врегулювання спорів, яке законодавець закріпив у Конституції України, для вирішення конфлікту є недостатнім, а існує необхідність створення також системи інститутів альтернативного вирішення спорів, які вже давно успішно та достатньо ефективно функціонують у західних правових системах. Отже, у зв'язку з цим виникає логічне питання про співвідношення трьох понять – "досудове", "альтернативне" та "позасудове" врегулювання / вирішення приватноправових спорів. А точніше, чи вони є тотожними (синонімами), чи все ж таки різними інструментами вирішення спорів та розвантаження державних судів?

На нашу думку, вирішення даного питання є важливим із декількох причин:

По-перше, з позиції нормотворчості, оскільки вже тепер, як показує аналіз законів, окремі терміни, наприклад, "досудовий" та "позасудовий" або "альтернативний" та "позасудовий" використовуються як тотожні поняття, наприклад, ч. 7 ст. 13 Закону України "Про валюту та валютні операції": "У разі прийняття до розгляду судом … документа про стягнення такої заборгованості з боржника-нерезидента на користь резидента в позасудовому (досудовому) примусовому порядку…" [3]. А в проекті Закону України "Про установу фінансового омбудсмена" передбачається, що "цей Закон визначає організаційні та правові засади створення і діяльності установи фінансового омбудсмена… доступних механізмів альтернативного (позасудового) врегулювання спорів…" (ст.1) [4].

Варто зазначити, що й науковці інколи не розрізнять цих понять. Так, у своїй науковій роботі Н. В. Боженко, яка присвячена питанням медіації в адміністративному спорі, на нашу думку, не розібралася в сутності "досудового" врегулювання та "альтернативного" вирішення спорів. Оскільки в одному випадку вона вказує, що медіація є альтернативним судочинству методом урегулювання спорів (с. 2), а в іншому – що медіація є досудовим врегулюванням спору (с. 7) [5].

По-друге, розмежування цих трьох понять впливатиме ще й на процедуру, яку слід прописати в законі (а не в нормативно-правовому акті нижчої юридичної сили) і яку буде необхідність використовувати в кожному випадку. Хоча Конституція України передбачила саме "досудове" врегулювання спорів, проте на даний період сама процедура "досудового" врегулювання спору в законах майже не прописана. Незважаючи на те, що, наприклад, у Законі України "Про житлово-комунальні послуги" у ч. 5 ст. 18 вказується, що "Споживач має право на досудове вирішення спору шляхом задоволення пред'явленої претензії" [6], проте чіткої процедури, строки тощо в законі не вказані. І доки такої процедури не буде прописано, то й реалізувати відповідну норму Конституції України майже неможливо.

По-третє, з точки зору вірності вживання словосполучень "досудового", "альтернативного" та "позасудового" врегулювання чи вирішення приватно-правових спорів, оскільки знову ж таки в законах України ці словосполучення використовуються по-різному. Наприклад, у п. 6 ст. 10 Закону України "Про енергетичну ефективність будівель" вжито словосполучення "..судового та досудового вирішення спорів ..." [7]. У Законі України "Про іпотеку" ст. 36 називається "позасудове врегулювання". [8] У Законі України "Про житлово-комунальні послуги" у ч. 5 ст. 18 вказується на "досудове вирішення спору" [6]. У Законі України "Про телекомунікації" один раз уживається "досудове вирішення спорів" (п. 19 ч. 1 ст. 18), а в іншому "досудове врегулювання спорів" (ст. 61) [9].

На нашу думку, оскільки мова йде про випадки захисту прав осіб, слід чітко визначитися із зазначеною

© Ханик-Посполітак Р., Посполітак В., 2018

термінологією, оскільки це може вплинути на права та законні інтереси цих осіб. Видається вірним застосування слів "досудове" врегулювання спору та "альтернативне" вирішення спору. Оскільки, при застосуванні процедури "досудового" врегулювання спору (що на практиці, як правило, є так звана претензійна робота), хоч може призводити до примирення сторін, але не призводить до появи документу, яким фактично по суті вирішується (залагоджується) спір. А при застосуванні процедури "альтернативного" вирішення спору в результаті застосування відповідного способу (навіть при переговорах чи медіації) створюється новий документ, який визначає, змінює або припиняє права та обов'язки сторін спору, будь-то зміни до договору чи рішення третейського суду. І як результат, учасники спору отримують рішення, оскаржити яке можна лише за спеціальною процедурою.

У цьому контексті вважаємо за необхідне в питанні розмежування цих понять звернутися до Словника української мови. Так, "до" це є прийменник і одне із значень вказує, що "до" при визначенні часового відношення уживається при означенні події, явища і т. ін., якому передує яка-небудь інша подія, явище [10]. "Альтернативний", згідно зі Словником української мови, це те, що містить у собі альтернативу [11]. "Поза" уживається при вказуванні на існування, наявність кого-, чого-небудь або перебування когось за межами того, що названо іменником [12].

Отже, у цьому контексті "досудове" слід трактувати як те, що передує зверненню до суду. Тобто фактично у випадках, передбачених законом, дотримання відповідної процедури є передумовою звернення до суду. І в цьому аспекті безумовно може виникнути питання з доступністю правосуддя. "Альтернативне" передбачає якраз пошук альтернативного механізму, який дозволяє вирішити спір по суті без звернення до суду. А "позасудове" – це ті механізми, які застосовуються за межами судового провадження.

Тому, на нашу думку, невірним є використання термінології у ст. 61 Закону України "Про телекомунікації", оскільки аналіз статті дає зможу стверджувати, що в даному випадку прописана саме процедура позасудового, альтернативного вирішення спору, а не досудового врегулювання спору. Оскільки: 1) учасники звертаються до третьої незалежної особи, а саме національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації; 2) Національна комісія виносить рішення по справі; 3) це рішення є обов'язковим для учасників.

По-четверте, таке розмежування, на нашу думку, є важливим ще з огляду на можливі правові наслідки, що можуть настати в результаті застосування заходів досудового, альтернативного, позасудового врегулювання/вирішення приватноправового спору. А правові наслідки, на нашу думку, мають бути різними і учасники спору про них повинні знати й чітко розуміти. Тим більше, що в продовження реалізації норми Конституції України, ст. 16 "Основні положення досудового врегулювання спорів" Цивільного процесуального кодексу України передбачає, що "Сторони вживають заходів для досудового врегулювання спору за домовленістю між собою або у випадках, коли такі заходи є обов'язковими згідно із законом". Не застосування цієї процедури може вплинути на розподіл судових витрат між сторонами (п. 4 ч. 3 ст. 141 ЦПКУ) [13]. Про вжиття заходів досудового врегулювання спорів сторони зобов'язані вказати у позовній заяві (п. 6 ч. 3 ст. 175 ЦПКУ). При цьому позовна заява підлягатиме поверненню, якщо сторони у випадках обов'язкового досудового врегулювання спорів, не нададуть доказів вжиття відповідних заходів (п. 7 ч. 4 ст. 185 ЦПКУ). Причому ситуація не є унікальною лише для цивільного судочинства. Аналогічні норми про досудове врегулювання спорів є в Господарському процесуальному кодексі України (ст. 19; п. 4 ч. 5 ст. 129; п. 6 ч. 3 ст. 162; п. 6 ч. 5 ст. 174) [14] та навіть у Кодексі адміністративного судочинства України (ст. 17; ч. 4 ст. 122; п. 4 ч. 9 ст. 139; п. 6 ч. 5 ст. 160; п. 4 ч. 4 ст. 169) [16].

При застосуванні ж процедури альтернативного вирішення спорів, на наш погляд, мають бути інші наслідки ніж при досудовому врегулюванні спорів, які фактично теж уже передбачені в законодавстві, наприклад, оскарження рішення третейського суду.

Варто зазначити, що питанню співвідношенню понять "досудове", "альтернативне" та "досудове" врегулювання/вирішення спорів у вітчизняній юридичній літературі не приділялося належної уваги. Є поодинокі праці, що стосуються розуміння кожного поняття окремо. Зокрема, варто вказати на дисертаційне дослідження О. М. Спектор на тему "Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів". Проблемам досудового врегулювання саме господарських спорів, а не досудового врегулювання спорів взагалі, свого часу приділяли увагу вчені-юристи: В. Є. Беляневич, І. А. Балюк, С. Ф. Домбровський, І. Г. Побірченко, Д. М. Притика, М. І. Титов, В. Д. Чернадчук, В. С. Щербина та інші.

Не багато праць з приводу співвідношення понять і в зарубіжній юридичній науці. Основна увага приділяється "альтернативному" вирішенню спорів. Так, найбільш ґрунтовною є дисертація М. Е. Медникової "Досудебное урегулирование споров в сфере экономической деятельности: проблемы теории и судебной практики" ще 2006 р.

Отже, розглянемо окремі визначення, що наводяться у вітчизняній та зарубіжній літературі й законодавстві щодо "досудового", "альтернативного" та "позасудового" врегулювання/вирішення спору, щоб остаточно з'ясувати сутність цих понять.

Як вірно вказує О. Савченко, у сучасній науці немає єдиного підходу до визначення поняття й сутності досудового врегулювання господарських спорів. Крім того, поняття "досудове врегулювання господарського спору" не закріплено ні в Господарському кодексі України (далі – ГК України), ні в Господарсько-процесуальному кодексі України (далі – ГПК України) [16].

Вартим уваги є визначення досудового врегулювання, що надано В. В. Рєзніковою, за яким досудове врегулювання господарських спорів являє собою сукупність заходів, які підлягають здійсненню стороною, права якої порушено, для безпосереднього вирішення спору, що виник, зі стороною, яка є порушником майнових прав чи інтересів. [17, с. 102].

На думку М. Е. Медникової, "В рамках классификации форм защиты наряду с другими выделяются две самостоятельные формы защиты: альтернативное разрешение споров, включающее в себя внесудебные и судебные виды, и досудебное урегулирование экономических споров. Досудебное урегулирование экономических споров рассматривается как самостоятельная форма защиты права, в которой объединены две составляющие: в материально-правовом значении – это совокупность фиксируемых в письменной форме правовых средств урегулирования споров, используемых спорящими субъектами до обращения или без

последующего обращения в арбитражный суд, на основании и в порядке, определяемом договором, заключенным между сторонами, или законом; в процессуальном значении – это обязательное условие для реализации заинтересованным лицом своего права на судебную защиту в том случае, если досудебный порядок предусмотрен законом или договором" [18].

Стосовно ж розуміння "альтернативного вирішення спорів" (далі АВС), то О. М. Спектор у своєму дисертаційному дослідженні визначає інститут АВС як сукупність норм (правового та нормативного характеру), що регулюють відносини, які виникають у зв'язку з вирішенням спорів і розв'язанням конфліктів у приватноправовій сфері, на основі узгодження позицій та інтересів сторін [19]. Т. П. Зубко: у цілому концепцію альтернативного вирішення спорів можна визначити як сукупність прийомів і способів вирішення спорів між учасниками без звернення до системи судочинства [20]. Ще АВС визначають як будь-який засіб вирішення спорів поза залою суду або будь-який спосіб вирішення спору, крім судового [21]. АВС – це різні процеси, які допомагають сторонам вирішувати спори без звернення до суду (судової тяганини) [22]. АВС – це процес, у якому нейтральна третя сторона – посередник або арбітр – допомагає сторонам, які втягнуті в суперечку, домовитися [23]. АВС означає вирішення скарги поза межами суду за допомогою неупередженого органу з вирішення спорів [24]. Термін "альтернативне вирішення спорів" (АВС) означає будь-яку процедуру, погоджену сторонами суперечки, в якій вони користуються послугами нейтральної сторони, яка допомагає їм у досягненні згоди та уникненню судочинства [25]. Цікавим на наш погляд є визначення, що дається на сайті уряду Австралії з питань інтелектуальної власності "Альтернативне вирішення спорів (АВС) – це комплексний термін для таких процесів, як посередництво, арбітраж та експертна детермінація. Ці процеси дозволяють сторонам вирішувати свої суперечки без необхідності звернення до суду" [26]. У Південній Африці АВС – це механізм, який використовують сторони, які хочуть уникати необхідності звертатися до суду щодо суперечки, який вони мають [27].

Наведені вищі поняття дають можливість стверджувати, що:

1) "досудове" врегулювання спорів у законодавстві західних держав майже не застосовується і не визначається. Дещо можна знайти у наших сусідів, це РФ, де "досудове" врегулювання спору представляє собою претензійний порядок. "Досудове" не врегулювання, а вирішення спорів (***przedprocesowego rozstrzygania sporów)*** можна зустріти в періодиці Польщі, що фактично за змістом є альтернативним вирішенням спорів [28]. Оскільки таким досудовим вирішенням спорів називаються переговори.

Найчастіше можна знайти визначення "альтернативного" вирішення спорів. Хоча й визначення "позасудове" теж зустрічається. Причому визначення фактично не різняться у країнах загального права чи континентальної Європи. "Альтернативне" та "позасудове" вирішення спорів, як правило, вживаються як тотожні поняття або ще частіше "альтернативне" роз'яснюється через "позасудове", тобто як процедура вирішення спорів без звернення до суду. Зокрема, важливою в даному аспекті є Директива 2013/11/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2013 р. про альтернативні способи вирішення спорів у сфері захисту прав споживачів та внесення змін до Регламенту (ЄС) № 2006/2004 та Директиви 2009/22/ЄС [29], яка хоч і не дає визначення АВС, проте в п. 5 преамбули вказано, що АВС пропонує просте, швидке і недороге позасудове вирішення спорів. Отже, як бачимо, альтернативне визначається через позасудове.

Аналогічне можна сказати і про польське законодавство. У 2016 р. був прийнятий Закон Республіки Польща "Про позасудове вирішення спорів у сфері захисту прав споживачів" [30]. Він хоч і називається "позасудове", однак передбачає механізми альтернативного вирішення спорів.

2) "альтернативне" вирішення спорів передбачає, як правило, звернення учасників спору до незалежної третьої інституції, яка виносить рішення по справі;

3) таке звернення не є обов'язковим, а учасники спору мають право вибору між зверненням до суду та зверненням до третьої незалежної інституції.

Висновки. Отже, за своєю сутністю поняття "альтернативне" та "позасудове" вирішення спорів є тотожними (синонімами). Оскільки при застосуванні цих механізмів необхідним, як правило, є залучення третьої незалежної від учасників спору особи, яка має повноваження винесення рішення по суті спору та для оскарження рішення якої передбачена процесуальним законодавством спеціальна процедура. При цьому на практиці в юридичній літератури та законодавстві зарубіжних країн більше вживається саме поняття "альтернативне" вирішення спорів.

Ототожнювати ж поняття "досудове" врегулювання спорів та "альтернативне" ("позасудове") вирішення приватно правових спорів вважаємо невірним. "Досудове" врегулювання спорів – це спеціально визначена в законі процедура, яка є передумовою звернення до суду з вимогою про вирішення спору по суті.

Отже, нове положення статті 124 Конституції України про обов'язкове досудове вирішення спору має стосуватися виключно "досудового" врегулювання спору, результатом якого є вирішення конфлікту між сторонами, і має бути лише передумовою звернення до суду першої інстанції в загальному порядку, якщо спір не вирішено на "досудовому" етапі. Указана стаття Конституції України не повинна розповсюджуватися на випадки "альтернативного" ("позасудового) вирішення спорів, яке завершується актом де вирішується спір по суті, як то медіація, арбітраж (третейське судочинство), омбудсмен. У цьому випадку судова стадія просто не виникає.

Список використаних джерел:

1. Конституція України *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4761 (дата звернення 1.10.2018 р.)

2. Рішення КСУ у справі за конституційним зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю "Торговий Дім "Кампус Коттон клаб" щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) *[Електронний ресурс] :* від 9.07.2002 р. N 15-рп/2002. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02 (дата звернення 14.11. 2017 р.)

3. Закон України "Про валюту" – *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19 (дата звернення 1.10.2018 р.)

4. *:* Проект Закону України "Про установу фінансового омбудсмена" *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63512 (дата звернення 1.10.2018 р.)

5. *Боженко Н. В.* Адміністративно-правове забезпечення медіації як способу вирішення адміністративних спорів : автореф. дис. … канд.. юрид. наук зі спец. 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / Н. В. Боженко. – Запоріжжя, 2018 р. – 18 с.

6. Закон України "Про житлово-комунальні послуги" *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-15 (дата звернення 1.10.2018 р.

7. Закон України "Про енергетичну ефективність будівель" *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-19 – дата звернення 1.10.2018 р.

8. Закон України "Про іпотеку" *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15 – дата звернення 1.10.2018 р.

9. Закон України "Про телекомунікації" *[Електронний ресурс] :* – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15 (дата звернення 1.10.2018 р.)

10. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980) *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://sum.in.ua/s/do або Публічний електронний словник української мови *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://ukrlit.org/slovnyk/%D0%B4%D0%BE

11. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980) *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://sum.in.ua/s/aljternatyvnyj або Публічний електронний словник української мови. – Режим доступу: http://ukrlit.org/slovnyk/%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9

12. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980) *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://sum.in.ua/s/poza

13. Цивільний процесуальний кодекс України *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15 (дата звернення 1.10.2018 р.)

14. Господарський процесуальний кодекс України *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12 (дата звернення 1.10.2018 р.)

15. Кодекс адміністративного судочинства України *[Електронний ресурс]*. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15 (дата звернення 1.10.2018 р.)

16. *Савченко О.* Досудове врегулювання господарських спорів *[Електронний ресурс] :* / О. Савченко. – Режим доступу: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/06/14.pdf

17. *Рєзнікова В. В.* Досудове врегулювання господарських спорів: необхідність та шляхи реформування / В. В. Рєзнікова // Вісник господарського судочинства. – 2012. – № 5. – С. 101–111.

18. *Медникова М. Е.* Досудебное урегулирование споров в сфере экономической деятельности: проблемы теории и судебной практики : дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.15 *[Электронный ресурс] :* / Марина Евгеньевна Медникова. – Саратов, 2006 – 231 с. – Режим доступа: http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/217443.html

19. *Спектор О. М.* Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів *[Електронний ресурс] :* / О. М. Спектор. – Режим доступу: http:// mydisser.eom/ua/catalog/view/6/44/9254.html

20. *Зубко Т. П.* Медіація як спосіб альтернативного вирішення спорів в Європейському Союзі / Т. П. Зубко // Збірник наук. праць Харк. нац.. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди "Право". – Вип. 21. – 2014. – С. 131.

21. Alternative Dispute Resolution. URL: https://www.law.cornell.edu/wex/alternative_dispute_ resolution

22. What is ADR? URL: https:// www.nycourts.gov/ip/adr/What_Is_ADR.shtml; Alternative Dispute Resolution | Wex Legal Dictionary / Encyclopedia. URL: https://www.law.cornell.edu/wex/alternative_dispute_resolution.

23. What is Alternative Dispute Resolution? URL: https://www.pon.harvard.edu/daily/dispute-resolution/what-is-alternative-dispute-resolution/

24. Alternative Dispute Resolusion for consumer. URL: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumers/resolve-your-consumer-complaint/alternative-dispute-resolution-consumers_en

25. Alternative Dispute Resolution. URL: https://www.dol.gov/general/topic/labor-relations/adr

26. What is Alternative Dispute Resolution? URL: https://www.ipaustralia.gov.au/ip-infringement/enforcing-your-ip/resolution-methods

27. Alternative Dispute Resolution (ADR). URL: http://www.greyvensteins.co.za/NewsResources/NewsArticle.aspx?ArticleID=2182

28 Rozstrzygnięcie sporu przed postępowaniem. Istota porządku przedprocesowego rozstrzygania sporów. Praktyka zastosowania nakazu przedprocesowego. URL: https://greatlawyer.ru/pl/pretrial-settlement-of-the-dispute-the-essence-of-the-prejudicial-order-of-dispute-settlement/; Rozstrzyganie sporów, przedprocesowe rozstrzyganie sporów, platforma zawartość. URL: http://pl.tutkrabov.net/articles/rozstrzyganie-sporow-przedprocesowe-rozstrzyganie.html

29. Directive 2013/11/EU of The European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on alternative dispute resolution for consumer disputes and amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2009/22/EC (Directive on consumer ADR). URL: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013L0011

30. Ustawa z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich. URL: http://www.dziennikustaw.gov.pl/du/2016/1823/1

Надійшла до редколегії 17.09.18

Р. Ханик-Посполитак, канд. юрид. наук, доц.
Национальный университет "Киево-Могилянская академия", Киев, Украина,
В. Посполитак, канд. юрид. наук, доц.
"Международный институт менеджмента (МИМ-Киев)", Киев, Украина

"ДОСУДЕБНОЕ", "АЛЬТЕРНАТИВНОЕ" И "ВНЕСУДЕБНОЕ" УРЕГУЛИРОВАНИЕ/РАЗРЕШЕНИЯ ЧАСТНОПРАВОВЫХ СПОРОВ: СООТНОШЕНИЕ ПОНЯТИЙ

Статья посвящена решению вопроса соотношения понятий "досудебное", "альтернативное" и "внесудебное" урегулирования/разрешения частноправовых споров, поскольку изменения в Конституцию Украины 2016 в части правосудия, закреплено обязательное "досудебное" урегулирования споров в случаях, предусмотренных законом. Указывается, что часто в юридической литературе, законодательстве и на практике не проводится четкого разграничения данных понятий, хотя это имеет значение для определения процедуры и последствий, которые могут наступить в результате их применения. На основании изучения отечественной и зарубежной литературы и законодательства делается вывод, что по своей сути понятие "альтернативное" и "внесудебное" разрешения споров являются тождественными. А вот понятие "досудебное" урегулирование споров и "альтернативное" ("внесудебное") решение частноправовых споров отождествлять нельзя.

Ключевые слова: "досудебное" урегулирование спора; "аальтернативное" разрешение спора; "внесудебное" решения спора.

R. Khanyk-Popsolitak, Candidate of sciences (Law), Associate Professor
National University "Kyiv-Mohyla Academy", Kyiv, Ukraine,
V. Pospolitak, Candidate of sciences (Law), Associate Professor
"International Institute of Management (IIM-Kyiv)", Kyiv, Ukraine

"PRE-TRIAL", "ALTERNATIVE" AND "OUT-OF-COURT" SETTLEMENT OF PRIVATE LEGAL DISPUTES: THE RATIO OF CONCEPTS

The article is devoted to the solution of the issue of the correlation of the concepts of "pre-judicial", "alternative" and "out-of-court" settlement of private legal disputes, since the amendments to the Constitution of Ukraine in 2016 in the part of justice establish mandatory "pre-trial" settlement of disputes, in cases provided for by law. It is pointed out that legal literature, legislation and practice do not clearly distinguish these concepts from time to time; it is important to determine the procedure and consequences that may result from their application. On the basis of the study of domestic and foreign literature and legislation, it is concluded that in its essence the concept of "alternative" and "extrajudicial" dispute resolution are identical. But to identify the concept of "pre-judicial" settlement of disputes and "alternative" ("extrajudicial") solution of private legal disputes cannot be.

Key words: "pre-trial" settlement of a dispute; "Alternative" dispute resolution; "Out-of-court" dispute resolution.